

ingediend op **1119** (2021-2022) – Nr. 1
1 februari 2022 (2021-2022)

Voorstel van resolutie

van Hannelore Goeman, Steve Vandenberghe, Katia Segers,
Caroline Gennez, Conner Rousseau en Maxim Veys

over de gelijkschakeling van de regelgeving
over de terugbetaling van inschrijvingsgelden
bij een heroriëntering in het hoger onderwijs

**Vlaams
Parlement**

TOELICHTING

De overstap naar het hoger onderwijs is voor jongeren een belangrijk en dus een moeilijk moment. Ze moeten plots kiezen tussen een enorm aanbod van studierichtingen, terwijl ze zelf vaak nog aan het uitzoeken zijn wie ze zijn en wat ze willen doen met hun leven. Daarbij komt nog de maatschappelijke en soms ook familiale druk. Dat maakt de keuze, die veel geld kan kosten, er niet altijd gemakkelijker op.

De voorbije jaren zijn daarom een aantal initiatieven genomen en instrumenten ontwikkeld om (aspirerende) studenten bij te staan in het maken van een passende studiekeuze. Zo kunnen scholen via de Columbastool hun scholieren helpen met de studiekeuze en kunnen – op voorwaarde dat de nodige randvoorwaarden vervuld zijn – niet-bindende oriënteringsproeven worden georganiseerd als een waardevolle graadmeter om te bepalen of een richting al dan niet past bij iemands profiel. Als ze eenmaal zijn ingeschreven, spelen ook het systeem van leerkrediet en het bijbehorende beleid rond studiebewaking dat elke instelling voert, een rol in het tijdig bijsturen van studenten of zelfs in hun heroriëntering, als dat nodig blijkt.¹

Het belang van een dergelijk oriënteringsbeleid kan niet worden overschat. Goede oriëntering én heroriëntering zijn doorslaggevende factoren voor studiesucces.² Het is daarom niet alleen cruciaal om studenten goed te begeleiden bij hun initiële keuze, maar ook om drempels voor een eventuele heroriëntering weg te werken. En die drempels zijn er vandaag wel degelijk: als studenten tijdens het academiejaar beslissen om van richting te veranderen, hangt daar een prijskaartje aan vast. Zowel het leerkrediet dat die studenten hebben ingezet, als het inschrijvingsgeld dat ze hebben betaald, gaat gedeeltelijk of volledig verloren.

Voor het leerkrediet bestaat een decretaal kader dat ervoor zorgt dat alle Vlaamse hogeronderwijsinstellingen hetzelfde beleid voeren. Als (generatie)studenten voor 1 december van studierichting veranderen, krijgen ze hun volledige leerkrediet terug. Tussen 1 december en 15 maart krijgen ze de helft van het ingezette leerkrediet terug. Zo kunnen die studenten met een schone lei een frisse start maken in een beter passende opleiding.

Maar hogere studies worden natuurlijk niet alleen met leerkrediet betaald. Hoger onderwijs in Vlaanderen is allerm minst gratis. Studenten betalen ook inschrijvingsgeld. Dat bestaat uit een vast gedeelte – in het academiejaar 2020-2021 bedroeg dat 245,20 euro voor een niet-beursstudent en 111,20 euro voor een beursstudent – en een variabel gedeelte waarbij er per studiepunt een bedrag aangerekend wordt. In het academiejaar 2021-2022 bedraagt dat variabele deel 11,90 euro per studiepunt. Voor een niet-beursstudent die een volledig studieprogramma opneemt, kost één jaar hoger onderwijs dus 961,90 euro aan inschrijvingsgeld.

Anders dan bij leerkrediet bestaan er vandaag geen algemene, decretaal vastgelegde regels voor de teruggave van inschrijvingsgeld bij heroriëntering of stopzetting van hogere studies. Elke hogeronderwijsinstelling beslist zelf hoe ze daarmee omgaat en heeft een eigen terugbetalingsbeleid: bij de ene instelling krijgt de student tot een bepaalde datum het volledige inschrijvingsgeld terug, bij andere

¹ Een belangrijke voorwaarde daarbij is wel dat studievoortgangsmaatregelen niet doorschieten naar een systeem dat overmatig veel drempels opwerpt, waardoor studenten te snel worden verplicht om van studierichting te veranderen.

² "De cijfers van de overheid geven aan dat een snelle heroriëntering (namelijk binnen het eerste studiejaar) beperkt blijft, maar dat het studierendement na heroriëntering wel grotendeels stijgt." (https://assets.vlor.be/www.vlor.be/advice_final_attachments/Grenzen%20aan%20flexibilisering.pdf).

instellingen moet die student automatisch een vast bedrag betalen. En die bedragen kunnen danig oplopen: van 75 tot 245 euro, en in sommige gevallen zelfs 500 euro. Zich heroriënteren is in de praktijk dus niet alleen vaak duur, studenten zien zich ook geconfronteerd met een wirwar aan systemen, wat voor veel onduidelijkheid zorgt.

Zo kunnen studenten aan KU Leuven, de UGent of HOGENT het volledige inschrijvingsgeld terugkrijgen als ze nog voor de aanvang van het academiejaar beslissen om toch aan een andere instelling les te gaan volgen. Aan verschillende andere instellingen moeten ze sowieso een vast bedrag betalen, dat gaat van 75 euro tot het volledige vaste deel van het inschrijvingsgeld, zelfs als ze nog geen enkele les hebben gevolgd. Voor wie zich heroriënteert naar een opleiding in dezelfde instelling, is er wel decretaal vastgelegd dat het inschrijvingsgeld maar eenmaal betaald hoeft te worden. Dat wordt echter niet altijd duidelijk gecommuniceerd door de hogescholen en universiteiten, en in sommige gevallen kunnen er zelfs dan administratieve kosten worden aangerekend. Daarnaast bepalen sommige associaties dat studenten in bepaalde gevallen het vaste deel van het inschrijvingsgeld wel kunnen meenemen naar een nieuwe opleiding binnen de associatie. Die mogelijkheid wordt echter niet overal gespecificeerd.

Ook een heroriëntering in de loop van het academiejaar kan serieuze financiële gevolgen hebben, die opnieuw sterk verschillen van instelling tot instelling. Zo kan een student aan AP Hogeschool die na 31 oktober beslist om aan KdG Hogeschool te gaan studeren, geen inschrijvingsgeld terugkrijgen. Studenten die de omgekeerde beweging maken, krijgen dan weer wel het inschrijvingsgeld terug voor de opleidingsonderdelen die ze nog niet hebben gevolgd. Een verschil dat snel kan oplopen tot enkele honderden euro's. In het tweede semester zijn de regels in de verschillende instellingen vaak wel wat meer gelijklopend, al zijn ook daar verschillen merkbaar. Zo ligt de deadline voor een gedeeltelijke terugbetaling aan Howest op 1 maart, terwijl die voor verschillende andere instellingen pas op 15 maart valt. Na 15 maart blijft een student het volledige inschrijvingsgeld verschuldigd aan alle instellingen. In sommige instellingen zijn studenten het inschrijvingsgeld voor het tweede semester sowieso kwijt, zelfs als ze zich al in het eerste semester hebben uitgeschreven.

Het gevolg van dat alles is dat sommige studenten twijfelen over een heroriëntering naar een studierichting die beter bij hen past. Dat geldt zowel voor studenten die nog vóór of vrij snel na het begin van het academiejaar beseffen dat ze misschien toch niet voor de juiste richting hebben gekozen, als voor studenten die na de examens van het eerste semester twijfelen om zich te heroriënteren naar een andere richting. In het belang van een vlotte studievoortgang moet dat vermeden worden. Studenten die niet op hun plaats zitten, moeten net worden aangemoedigd om zo snel mogelijk van studierichting te veranderen in plaats van gestraft te worden. Zoals hierboven al werd gesteld, verhoogt een snelle heroriëntering immers de slaagkansen van studenten in hun verdere studieloopbaan. Bovendien bespaart een snelle omschakeling de student de frustratie en stress van een foute studiekeuze, en bespaart ze de maatschappij de dure investering in een studietraject dat in veel gevallen een doodlopend straatje blijkt.

Alle drempels die verhinderen dat studenten zich snel en vlot kunnen heroriënteren, moeten daarom worden weggewerkt, zowel communicatief als financieel. De indieners van dit voorstel van resolutie pleiten bijgevolg voor duidelijke en uniforme regels over de terugbetaling van inschrijvingsgeld bij heroriëntering, die gelden voor alle hoger onderwijsinstellingen. Daarnaast zijn de indieners van dit voorstel van resolutie ervan overtuigd dat, in het belang van een vlotte en snelle heroriëntering, die heroriëntering de student zo min mogelijk mag kosten. Concreet vragen ze dat studenten de eerste dertig dagen van het academiejaar sowieso altijd kosteloos van richting kunnen veranderen. Bij heroriëntering na de

eerste examens – of na het eerste semester bij modulair georganiseerde opleidingen – pleiten de indieners ervoor dat studenten een representatief deel van het vaste gedeelte van het inschrijvingsgeld en het bedrag per studiepunt voor de nog niet gevolgde vakken teruggestort krijgen. De keuze van een studierichting mag nooit afhangen van het financiële plaatje.

Hannelore GOEMAN
Steve VANDENBERGHE
Katia SEGERS
Caroline GENNEZ
Conner ROUSSEAU
Maxim VEYS

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

Het Vlaams Parlement,

- gelet op:
 - 1° de grote verschillen tussen de regels die de instellingen voor hoger onderwijs toepassen voor de terugbetaling van inschrijvingsgeld bij een heroriëntering of uitschrijving;
 - 2° het gebrek aan transparantie over de regels voor de terugbetaling van inschrijvingsgeld bij een heroriëntering of uitschrijving bij sommige instellingen voor hoger onderwijs;
 - 3° het belang van een snelle heroriëntering bij een verkeerde studiekeuze;
 - 4° de uniforme regelgeving over het leerkrediet in het hoger onderwijs, die is vastgelegd in artikel II.204 van de Codex Hoger Onderwijs;
- overwegende dat:
 - 1° de studiekeuze en heroriëntering in het hoger onderwijs niet mag afhangen van financiële factoren;
 - 2° de grote verschillen tussen de regels die de hogeronderwijsinstellingen toepassen voor terugbetaling van inschrijvingsgeld bij een heroriëntering of uitschrijving, een situatie creëren waarbij het voor studenten niet duidelijk is welke rechten ze in dat verband hebben;
 - 3° de grote verschillen tussen de regels die de hogeronderwijsinstellingen toepassen voor de terugbetaling van inschrijvingsgeld bij een heroriëntering of uitschrijving, ongelijke situaties creëren voor studenten, afhankelijk van de instelling waaraan ze studeren;
- vraagt aan de Vlaamse Regering om:
 - 1° over te gaan tot de gelijkschakeling van de regels voor de terugbetaling van inschrijvingsgeld bij een heroriëntering of uitschrijving in het hoger onderwijs over de verschillende hogeronderwijsinstellingen heen;
 - 2° de nodige voorbereidende stappen daarvoor te zetten;
 - 3° een kader uit te tekenen, zodat studenten geen financiële drempels hoeven te overwinnen bij een heroriëntering;
 - 4° een heroriëntering kosteloos te maken door middel van een volledige terugbetaling of doorstorting van het inschrijvingsgeld, voor zowel het vaste als het variabele gedeelte tot één maand na de start van het academiejaar, zonder dat de student administratiekosten verschuldigd is aan de onderwijsinstelling;
 - 5° een vlotte heroriëntering na de eerste examenperiode mogelijk te maken door ervoor te zorgen dat studenten een representatief deel van het vaste gedeelte van het inschrijvingsgeld en het variabele inschrijvingsgeld voor de nog niet aangevatte opleidingsonderdelen integraal kunnen overdragen naar een nieuwe opleiding.

Hannelore GOEMAN
Steve VANDENBERGHE
Katia SEGERS
Caroline GENNEZ
Conner ROUSSEAU
Maxim VEYS